

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) ส่วนจัดการป่าไม้ โทร. ๐ ๓๖๓๔ ๗๔๙๗
ที่ ทส ๑๖๑๘.๒/ ๐.๕๐๖ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง สรุปสาระสำคัญตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องที่เสร็จที่ ๑๒๔/๒๕๖๓ เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เรียน ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน
ผู้อำนวยการศูนย์ป่าไม้ทุกศูนย์

สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) ขอส่งสำเนาเอกสาร เรื่องที่ ๓.๓ สรุปสาระสำคัญตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องที่เสร็จที่ ๑๒๔/๒๕๖๓ เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาเพื่อทราบรายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน ๑ ชุด (เอกสาร ๔ แผ่น)

(นายจำลอง คุณยวัฒน์เดช)

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี)

เรื่องที่ ๓.๓ สรุปสาระสำคัญตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องที่เสร็จที่ ๑๒๔/๒๕๖๓
เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติ
ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เรื่องเดิม

ด้วยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๑๔๐๒ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี โดยแจ้งให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี ทราบและสรุปสาระสำคัญของความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องที่เสร็จที่ ๑๒๔/๒๕๖๓ เรื่อง การบังคับใช้ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม จำแนกตามประเด็นหารือของกรมป่าไม้ รวม ๖ ประเด็น ดังนี้

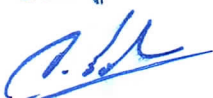
๑. ประเด็นที่ ๑ : ข้อหารือเกี่ยวกับการพิจารณาว่า “ผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ” จะ หมายถึงการได้รับใบอนุญาตหรือเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดและจากทางราชการประเภทใด อันจะถือว่าเป็นไปตามกรณีที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๒๐๓/๒๕๓๖ ไว้ว่า ผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ มีใช้ผู้บุกรุกและไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า “ผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ” ในเรื่องเสร็จที่ ๒๐๓/๒๕๓๖ หมายถึง “เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรซึ่งได้รับการจัดที่ดินโดยการเช่า หรือเช่าซื้อให้เข้าทำประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือบุคคลอื่นซึ่งได้รับการจัดที่ดินโดยการเช่าหรือเช่าซื้อให้เข้าทำประโยชน์ในกิจการอื่นอันเป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ ส่วนการจะพิจารณาว่า “ผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ” จะหมายถึงการได้รับใบอนุญาตหรือเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดจากทางราชการประเภทใดนั้น ต้องพิจารณาตามบทบัญญัติและรายละเอียดที่กฎหมายในเรื่องนั้นๆ แต่ละฉบับ

๒. ประเด็นที่ ๒ : ข้อหารือเกี่ยวกับการพิจารณาว่า การเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ จะเกิดขึ้นเมื่อใด และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๘๙/๒๕๕๘ จะมีผลของกฎหมายอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินจะมีผลเป็นการเพิกถอนเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ ก็ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว และ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย ซึ่งหมายถึงเมื่อ ส.ป.ก. มีความพร้อมที่จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนของป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกาฯ ไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่แน่นอนแล้ว ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ และ ส.ป.ก. มีแผนงานพร้อมทั้งงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการได้ทันที ทั้งนี้ การเพิกถอนจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติจะมีผลเฉพาะแปลงที่ดินในส่วนของป่าสงวนแห่งชาติที่ ส.ป.ก. ได้เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินแน่นอนแล้วเท่านั้น มิใช่เพิกถอนพื้นที่ทั้งหมดของป่าสงวนแห่งชาติตามที่คณะรัฐมนตรีมอบให้ ส.ป.ก. สำหรับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๘๙/๒๕๕๘ นั้น สรุปความได้ว่า พระราชกฤษฎีกาฯ ไม่ได้มีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในทันที พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

สำเนาถูกต้อง

ยังคงเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอยู่เช่นเดิม จนกว่าจะได้มีการส่งมอบพื้นที่ให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
ดำเนินการจัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดต่อไป บทบัญญัตินี้จึง
มุ่งหมายให้ ส.ป.ก. เข้าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในพื้นที่ป่านั้นและจัดสรรให้ผู้ได้รับอนุญาตก่อน
จึงจะถือเป็นการเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติ กรณีจึงเป็นแนวทางเดียวกันกับความเห็นของคณะกรรมการ
กฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ข้างต้น

๓. ประเด็นที่ ๒ : ข้อหาหรือเกี่ยวกับการผ่อนผันการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กรณีที่กรมป่าไม้
ส่งมอบพื้นที่ที่มีราษฎรครอบครองอยู่ให้แก่ ส.ป.ก. เพื่อให้ราษฎรได้เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินตาม
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
แปลงนั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า เนื่องจากพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินไม่มีผลเป็น
การเพิกถอนที่ดินดังกล่าวจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติในทันที ดังนั้น การจะบังคับใช้หรือผ่อนผันการบังคับใช้
กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในพื้นที่ดังกล่าวจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินนั้นๆ ประกอบด้วย ดังนี้

๓.๑ หากพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินยังไม่ผลเป็นการเพิกถอนที่ดินจากการเป็น
ป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินดังกล่าวยังคงมีสถานะเป็นป่าสงวนแห่งชาติและอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าสงวนฯ
และกรณีการทำไม้หวงห้ามและเก็บหาของป่าหวงห้ามในที่ดินยังคงอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ด้วย

๓.๒ หากพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนที่ดินแปลงใดในส่วนนั้น
จากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติแล้ว แต่โดยที่ที่ดินของ ส.ป.ก. ในส่วนที่ไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวล
กฎหมายที่ดินยังคงมีสถานะเป็น “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ดังนั้น ที่ดินจึงยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายเฉพาะ
อื่น ๆ ด้วยเท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๔. ประเด็นที่ ๔ : ข้อหาหรือเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๖ วรรค
สอง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และหน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบในการ
ดำเนินคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ที่เกิดขึ้นในเขตปฏิรูปที่ดิน

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ต่างมีหน้าที่และอำนาจดูแลรักษาที่ดิน
ป่าสงวนแห่งชาติในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมร่วมกันตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

๔.๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนป่าแห่งชาติ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวสามารถดำเนินการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งรวมถึง
การเข้าไปสำรวจจริงวัด ทำเครื่องหมายขอบเขตหรือแนวเขตโดยปักหลัก ชุดดินทำร่องแนวต่างๆ และตัดรานกิ่งไม้
ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ
ป่าสงวนฯ มิได้เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่จับกุมปราบปรามผู้บุกรุกหรือยึดถือครอบครอง
ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติในเขตปฏิรูปที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ จึงไม่มีอำนาจ
จับกุมปราบปรามผู้บุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติในเขตปฏิรูปที่ดิน

๔.๒ การดูแลรักษาที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มาและเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามมาตรา ๓๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อนำที่ดินนั้นมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่ดิน และการป้องกันการกระทำใด ๆ ที่เป็นผลร้ายต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว เป็นหน้าที่และอำนาจของ ส.ป.ก. เมื่อมีผู้บุกรุกเข้าไปยึดถือ ครอบครอง หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดินซึ่ง ส.ป.ก. ได้มาตามกฎหมายย่อมกระทบสิทธิของ ส.ป.ก. ในการนำที่ดินไปปฏิรูปที่ดินตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ ส.ป.ก. จึงเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าวและมีสิทธิกล่าวโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวและมีสิทธิกล่าวโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้มีการดำเนินการตามกฎหมายได้

๔.๓ เมื่อที่ดินของ ส.ป.ก. ในส่วนที่ไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้นยังมีสถานะเป็น “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ กรมป่าไม้ยังคงมีหน้าที่และอำนาจในการดูแลรักษาที่ดินที่เป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ และหากเป็นกรณีนี้ ส.ป.ก. ยังไม่ได้นำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามที่กฎหมายกำหนด ก็เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมป่าไม้ในการดูแลรักษาที่ดินที่เป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้นด้วยเช่นกัน

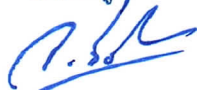
๕. ประเด็นที่ ๕ : ข้อหาหรือเกี่ยวกับผลการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ กรณีที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลใช้บังคับก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖(๔) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ และกรมป่าไม้ได้ส่งมอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติให้ ส.ป.ก. แล้วตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ มติเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ (ถูกยกเลิกโดยมติเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๓๘) และมติเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๗

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินที่ใช้บังคับก่อนมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ จะมีผลเป็นการเพิกถอนที่ดินเฉพาะแปลงที่ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินนั้นจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ในกรณีที่พิจารณาได้ว่ามติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้นเป็นการอนุมัติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว และปรากฏว่านับแต่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลใช้บังคับ และ ส.ป.ก. ได้รับมอบที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติจากกรมป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วนั้น ส.ป.ก. ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวครบถ้วนตามองค์ประกอบสองประการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ (๔) ตามแนวทางที่ได้พิจารณาในประเด็นที่ ๒ ข้างต้นแล้ว

๖. ประเด็นที่ ๖ : ข้อหาหรือเกี่ยวกับสถานะของพระราชกฤษฎีกาฯ กับเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินไม่เป็นเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเป็นเพียงการกำหนดขอบเขตของที่ดินที่จะทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าสำรวจจริงวัดฯ และให้อำนาจแก่ ส.ป.ก. ในการจัดซื้อที่ดินของเอกชนในเขตปฏิรูปที่ดิน อีกทั้งกรมป่าไม้ชี้แจงว่า ยังไม่มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้เขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเป็นเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ กรณีจึงมีอาจถือได้ว่าเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหรือมีสถานะเช่นเดียวกับเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ

สำเนาถูกต้อง

ความเห็นของ ส.ป.ก.ลพบุรี

ส.ป.ก.ลพบุรี เห็นควรนำเรียนข้อสรุปสาระสำคัญของความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องที่
เสร็จที่ ๑๒๔/๒๕๖๓ เรื่อง การบังคับใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวน
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่ง ส.ป.ก. ได้จำแนกตามประเด็นหารือของกรมป่าไม้
รวม ๖ ประเด็น ดังกล่าวข้างต้น เพื่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรีทราบต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอคณะกรรมการฯ

เพื่อโปรดทราบ

มติคณะกรรมการฯ

.....
.....
.....